

**BUXORO VILOYATI
HOKIMLIGI**

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY VA O'RTA MAHSUS
TALIM VAZIRLIGI**

**BUXORO
DAVLAT
UNIVERSITETI**

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
INNOVATSION
RIVOJLANISH VAZIRLIGI**

DAVLAT TILINI RIVOJLANTIRISH

DAVLAT TILI - TARAQQIYOT VA MILLIY YUKSALISH MEZONI

**MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA
MIQYOSIDAGI
ILMIY-AMALIY ANJUMANI**

21-oktabr

O'zbek tiliga davlat tili
maqomi berilgan kun
muborak bo'lsin!

IMMO MILAT UNIVERSITETI

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA
MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI INNOVATSION
RIVOJLANISH VAZIRLIGI
DAVLAT TILINI RIVOJLANTIRISH DEPARTAMENTI
BUXORO VILOYAT HOKIMLIGI**

DAVLAT TILI - IJTIMOIIY TARAQQIYOT VA MILLIY YUKSALISH MEZONI

*(O'zbek tiliga Davlat tili maqomi berilganligining 31 yilligiga
bag'ishlangan respublika ilmiy-amaliy konferensiya materiallari)*

BUXORO, 2020-yil, 16-oktabr

DAVLAT TILI – IJTIMOIIY TARAQQIYOT VA MILLIY YUKSALISH MEZONI

“Davlat tili – ijtimoiy taraqqiyot va milliy yuksalish mezoni” mavzusida Respublika masofaviy ilmiy-amaliy anjumani ilmiy maqola va tezislari to‘plami. (2020-yil,16-oktabr). Buxoro: 2020-y. 706 bet.

MAS’UL MUHARRIR:

Ahmedov A.R. – f.f.n., dotsent

TAQRIZCHILAR:

Abuzalova M.Q. – f.f.d., prof. Nazarova S.A. – f.f.n., dots.
Eshonqulov H.P. – f.f.n., dots. Yo‘ldosheva D.N. – p.f.n. dots.

TO‘PLOVCHI VA NASHRGA TAYYORLOVCHI:

G‘aybullayeva N.I. – f.f.f.d (PhD)

Tosheva D.A. – f.f.f.d (PhD)

G‘ulomova Sh.Q. – f.f.f.d (PhD)

Ushbu Respublika masofaviy ilmiy-amaliy anjumanining ilmiy maqola va tezislari to‘plamida O‘zbekiston Respublikasining “Davlat tili haqida”gi Qonuni qabul qilinganining 31 yilligi hamda O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining «O‘zbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi va mavqeyini tubdan oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi PF-5850-son Farmonida ko‘zda tutilgan. “O‘zbek tili bayrami kuni”ni keng nishonlash, jumladan: o‘zbek tilining davlat tili sifatida nufuzini oshirish va qo‘llanish ko‘lamini yanada kengaytirish shuningdek o‘zbek tilining davlat va jamiyat hayotidagi mavqeyini yanada yuksaltirish, davlat tilining rivojlanishi, tarixiy taraqqiyoti, istiqboli bilan bog‘liq ilmiy tadqiqotlar samarasini oshirish, o‘zbek nazariy tilshunosligi, leksikologiya hamda leksikografiyasi, til siyosatini takomillashtirish konsepsiyasida belgilangan vazifalar va amaliy filologiyani rivojlantirish, o‘zbek tili ta’limi muammolari, davlat tilida ish yuritish va nutq madariyati masalalari berasida fikr va tajriba almashtirish, sohada amalga oshirilayotgan ishlarni tahlil qilish va bu boradagi takliflarni ishlab chiqish bo‘yicha ilmiy, amaliy va uslubiy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Mazkur to‘plamga kiritilgan maqolalar va tezislarning maznuni, statistik ma’lumotlar hamda bildirilgan fikr va mulohazalarga mualliflarning o‘zlari mas’uldirlar.

SO‘Z BIRIKMALARI TASNIFINI MATN ASOSIDA O‘RGANISH

Yoqubova Shahnoza Yusufovna,
BuxDU o‘qituvchisi

ANNOTATSIYA. Ushbu maqolada o‘zbek tilidagi so‘z birikma(SB)lari tasnifini oliy ta‘limda o‘rganish masalasi yoritilgan. Oliy ta‘limda o‘zbek tili sintaksisini o‘qitish jarayonida talabalarning ona tili sintaktik imkoniyatlaridan foydalanish qobiliyatlarini rivojlantirish va nutqiy bilim malakalarini oshirish maqsadida SBlari turlarini matn asosida o‘rganish bo‘yicha fikr-mulohazalar bayon etilgan.

KIRISH. Shaxsning lisoniy kompetensiyasi va nutq madaniyati aynan kommunikativ aktda yuzaga chiqadi. Shuning uchun til ta‘limida lisoniy birliklarni o‘rganish maqsadi tilning amaliy faoliyatini bilish va tahlil qilishga, aniqrog‘i, ona tili lisoniy imkoniyatlarining nutqiy voqelanish ko‘lami, darajasi va chegarasini aniqlashga qaratilishi lozim. Zotan, zamonamiz odami miqdoran oz va hajman kichik imkoniyatlaridan amalda kengroq va ko‘proq samarali foydalana olishi uchun hamda ko‘p vaqt talab qilinadigan mehnat unumdorligiga qisqa muddatda erishishi uchun zaruriy bilim-ko‘nikmalarga ega bo‘lishi kerak. Bunda eng muhim vosita til bo‘lib, undan foydalanish qobiliyatlarini rivojlantirish va nutqiy bilim malakalarini shakllantirishga alohida e‘tibor qaratish talab etiladi. Tabiiyki, bunga tildan foydalanish qobiliyatlarini rivojlantirish va nutqiy bilim malakalarini shakllantirish vazifalarini til ta‘limi maqsadiga singdirish orqali erishiladi. Demak, ona tilimizni o‘qitishda bosh maqsad tilning grammatik tabiatidan ko‘ra, o‘zbek tilining lisoniy imkoniyatlari, bu imkoniyatlarning rang-barangligi, boyligi va go‘zalligini anglash hamda ulardan amalda foydalanish layoqatlarini rivojlantirishdan iborat bo‘lmog‘i lozim.

Asosiy qism. Oliy ta‘lim tizimida o‘zbek tili sintaktik sathi va uning birliklarini, jumladan, so‘z birikma(SB)larini o‘rganish va o‘qitish bilan aloqador ayrim mulohazalarni bildirish maqsadga muvofiqdir. Oliy ta‘limda SB sintaksisi masalalari “Filologiya va tillarni o‘qitish (o‘zbek tili)” ta‘lim yo‘nalishi bakalavriatida o‘qitiladigan “Hozirgi o‘zbek tili” fani tarkibida o‘rganiladi. Fan dasturida ajratilgan mavzular orasida “So‘z

---

DAVLAT TILI – IJTIMOIIY TARAQQIYOT VA MILLIY YUKSALISH MEZONI

---

birikmasi tasnifi” mavzusi alohida o‘rin egallaydi. Birinchi navbatda, bu mavzuning nazariy asoslari ma’ruza darslari orqali talabalarga yetkaziladi. Biroq o‘zbek tilida SBlari tasnifiga oid nazariy ma’lumotlarni amalda tatbiq etish, ya’ni nutq voqeligida SB turlarini ajratish, SB ko‘rinishlarini mustaqil holda hosil qilish, bu sintaktik birliklarga xos ma’noviy xususiyatlarni aniqlash ko‘nikmalarini rivojlantirish, eng asosiysi, kommunikativ jarayonda SBlarini nutq niyati va maqsadiga mos, to‘g‘ri, o‘rinli qo‘llay olish malakasini shakllantirish uchun amaliy mashg‘ulotlarning ahamiyati beqiyos. Chunki aynan amaliy mashg‘ulotlarda SBlarining turlari ularning tasnifi asosida, ya’ni nazariy asoslarga tayanib o‘rganilishi tabiiydir. Yuqorida qayd etilgan jihatlarni inobatga olib, amaliy mashg‘ulotlarda SBlarining turlarini o‘rganishga doir ayrim mulohazalarimizni bayon etishni joiz topdik. Zero, millat kelajagini yuqori salohiyatli yoshlar sifatida tarbiyalashda biroz bo‘lsa-da, ahamiyatli bo‘lsa va tatbiq etilsa, ta’lim tizimi sifatini oshirishga hissamiz qo‘shilgan bo‘ladi.

SBlarining turlarini o‘rganishda birinchi galda SBlari qanday sinflarga ajratilganligi masalasini aniqlashtirish lozim. Zotan, SBlari tasnifini o‘rganishga doir yangicha yondashuv va qarashlar shakllangan. Xususan, S.Nazarovning SBlari tasnifiga doir fikrlari e’tiborga molik: *“Birinchiidan, SB hokim komponentining qaysi turkumga tegishliligiga ko‘ra tasniflanishi so‘zlarning lisoniy (birikuvchanlik) imkoniyatlarini aniqlash jihatidan ahamiyatli bo‘lib, ismli va fe‘lli birikmalar tarzida ajratilishi substansial nuqtayi nazardan maqsadga muvofiqdir. Ikkinchiidan, tobe-hokimlik munosabatida bog‘langan so‘zlarning nutq jarayonida turli kommunikativ birliklar tarkibida muayyan sintaktik ma‘no (vazifa)ga egaligi inobatga olinishi SBlarini atributiv birikmalar, relyativ birikmalar, obyektli birikmalar, subyektli birikmalar sirasida ajratilishiga imkon beradi. Uchinchiidan, nutqiy voqelikga so‘zlarning o‘zaro birikishi natijasida tarkibiga ko‘ra bir tobe va hokimdan tuzilgan hamda bir necha tobe yoki bir necha hokimning qo‘shnichiligidan iborat SBlari kuzatiladi. Bu esa sodda va murakkab SBlari mavjudligidan darak beradi. ... bir tobe va hokimdan tuzilgan birikmalarni sodda birikmalar sifatida, bir necha tobe yoki bir necha hokimning qo‘shnichiligidan iborat SBlarini murakkab birikmalar sifatida ajratish to‘g‘ri bo‘ladi. ...murakkab birikmalarning tarkibiga ko‘ra, 1) tobe a‘zosi kengaygan birikmalar, 2) hokim a‘zosi kengaygan birikmalar, 3) ham tobe, ham hokim a‘zosi kengaygan birikmalarga bo‘linishi*

birikuvchanlik qonuniyati hamda sintagmatik munosabat talablariga muvofiq bo'ladi. *To'rtinchidan*, SBlari lisoniy tizim belgilagan vazifasiga asoslansak, 1) *atash (nomlash) vazifasini bajaruvchi birikmalar* va 2) *grammatik ma'no ifodalovchi birikmalarga bo'linishi* ularning lisoniy mohiyatini to'la anglashga yordam beradi. Zero, SBlari nafaqat narsa, hodisa, shaxs, belgi, harakat, jarayon(va shu kabilar)ni atash, nomlashga, ya'ni leksemalar kabi lug'aviy ma'nolarni bildirishga, balki muayyan grammatik ma'nolarni ifodalashga ham xizmat qiladi. *Beshinchidan*, SB hosilaviy birlik, u ma'lum bir LSQning nutqiy voqelanishidan yuzaga keladi. Shuning uchun ularni bir-biridan farqlovchi asosiy lisoniy belgi – qaysi LSQning mahsuli ekanligini ko'rsatish orqali belgilanadi. SBlarining LSQlari paradigmasida yetakchi a'zo $[W_1 - W_2]=SB$ LSQi bo'lib, qolgan ikki a'zoning umumiy belgisi asosida SBlarini 1)[I-I]=SB qolipi hosilalari hamda 2)[I-F]=SB qolipi hosilalari sifatida ajratish mumkin" [1, 43-44]. SBlarining a'anaviy yoki yangicha besh tomonlama tasnifini amaliy mashg'ulotda muhokama qilgandan ko'ra, bizningcha, oddiygina matn ustida ishlash, matnda voqelashgan SBlarining muayyan turlarini aniqlash ma'qulroqdir.

Matn SBlarining hosil bo'lishi, lisoniy qurilishi va lisoniy qurilish qolipi (LSQ), birikma tarkibiy qismlarining aloqasi, so'zlarning birikuvchanligi va biriktiruvchanligi, SBlarining nutqiy va uslubiy vazifalari, qolaversa, sitagmatik munosabatni anglash, tushuntirish, tahlil qilish uchun eng qulay vositadir. Zero, matn qanday shakl yoki qaysi uslubda ifodalanmasin, lisoniy sathlar va ularning birliklari mohiyati va imkoniyatlarini til birliklarining mazmuniy butunlikni to'g'ri chiziqsimon munosabati asosida ochib beruvchi voqelikdir. Umuman, bahsimiz matn ustida emas, shu bois asosiy e'tiborni SBlarini matn asosida o'rganishga qaratamiz.

Matn tanlanar ekan, bunda guruh bo'lib, umumiy bir matn ustida ish yuritilishi yoki har bir talabaga alohida matn berilishi yoxud matnni mustaqil tanlash imkoniyati taqdim etilishi mumkin. Masalan, Abdulhamid Cho'lponning "Kecha va kunduz" romanidan quyidagi matn tanlanishi mumkin.

"Har yil bir keladigan bahor sevinchi yana ko'ngillarni qitiqlay boshladi. Yana tabiatning dildiragan tanlariga iliq qon yugurdi...

Tollarning ko'm-ko'k sochpopuklari qizlarning mayda o'rilgan kokillariday selkillab tushmoqqa boshladi. Muz tagida loyqalanib oqqan suvlarning g'amli

MILLIY YUKSALISH MEZONI

yuzlari kuldi, o'zlari horg'in-horg'in oqsalar-da, bo'shalgan qul singari erkinlik nash'asini kemira-kemira ilgari bosadilar. Simyog'ochlarning uchlarida yakka-yakka qushlar ko'rina boshladi. Birinchi ko'ringan ko'klam qushi birinchi yorilgan bodroq nash'asini beradi. Bultur ekilib, ko'p qoshlarni qoraytirgan o'sma ildizidan yana bosh ko'tarib chiqdi... Muloyim qo'llarda ivib, suvga aylangandan keyin go'zal ko'zlarning supasida yonboshlashni muncha yaxshi ko'rar ekan bu ko'kat! Erkaklarning gullik do'ppisiga tegmay, yalang ayollar bilan, ularning sochlari, gajaklari va ro'mol popuklari bilan hazillashib o'ynagan salqin shabada... ko'klam nash'asi bilan sho'xlik qiladi.

Hayot nega bu qadar go'zal va shirin bo'ladi bahorda?" [2, 21]

Ushbu matndagi SBlarini tahlil qilish jarayonida 1) badiiy matnda voqelashgan SBlarini aniqlash; 2) SBlaridagi hokim a'zoning qaysi turkumga tegishliligiga ko'ra turlari; 3) SBlarining tuzilishiga ko'ra turlarini jadval tuzib, alohida ustunlarda ajratib ko'satish vazifasi topshiriladi. Bu vazifa quyidagi tarzda bajarilishi kutiladi:

№	SBlarining ko'rinishlari	Ismli birikmalar	Fe'lli birikmalar	Sodda birikmalar	Murakkab birikmalar
1.	<i>Bahor sevinchi</i>	+		+	
2.	<i>Ko'ngillarni qitiqlay boshlamoq</i>		+	+	
3.	<i>Tabiatning dildiragan tanlari</i>	+			+
4.	<i>Tollarning ko'm-ko'k sochpopuklari</i>	+			+
5.	<i>Loyqalanib oqqan</i>		+	+	
6.	<i>G'amli yuzlar</i>	+		+	
7.	<i>Horg'in-horg'in oqmoq</i>		+	+	
8.	<i>Bo'shalgan qul</i>	+		+	
9.	<i>Birinchi ko'ringan ko'klam qushi</i>	+			+
10.	<i>Bultur ekilib</i>		+	+	

SBlari nafaqat jadvalda ajratilgan turlarga, balki 4) tobe so'zning sintaktik vazifasiga; 5) qanday LSQ asosida hosil bo'lishiga ko'ra turlarga egaligini ham hisobga olish lozim. Bu esa matndagi nutqiy hosilalarni sanab o'tilgan belgi-xususiyatlar asosida tahlil qilishni taqozo etadi. Jadval

ustunlari SBlarining tobe soʻzning sintaktik vazifasiga (4); qanday LSQ asosida hosil boʻlishiga koʻra (5) turlarini ajratish natijasida toʻldirib boriladi. Bu jadval quyidagicha shakllantiriladi:

№	SBlarining koʻrinishlari (nutqiy hosilalar)	Tobe soʻzning sintaktik vazifasiga koʻra turi	Qanday LSQ asosida hosil boʻlishiga koʻra turi
1.	<i>Bahor sevinchi</i>	<i>atributiv birikma</i>	<i>[I-I]=SBLSQi hosilasi</i>
2.	<i>Koʻngillarni qitiqlay boshlamoq</i>	<i>obyektli birikma</i>	<i>[I-F]=SBLSQi hosilasi</i>
3.	<i>Tabiatning dildiragan tanlari</i>	<i>atributiv birikma</i>	<i>[I-I]=SBLSQi hosilasi</i>
4.	<i>Tollarning koʻm-koʻk sochpopuklari</i>	<i>atributiv birikma</i>	<i>[I-I]=SBLSQi hosilasi</i>
5.	<i>Loyqalanib oqqan</i>	<i>relyativ birikma</i>	<i>[I-F]=SBLSQi hosilasi</i>
6.	<i>Gʻamli yuzlar</i>	<i>atributiv birikma</i>	<i>[I-I]=SBLSQi hosilasi</i>
7.	<i>Horgʻin-horgʻin oqmoq</i>	<i>relyativ birikma</i>	<i>[I-F]=SBLSQi hosilasi</i>
8.	<i>Boʻshalgan qul</i>	<i>atributiv birikma</i>	<i>[I-I]=SBLSQi hosilasi</i>
9.	<i>Birinchi koʻringan koʻklam qushi</i>	<i>atributiv birikma</i>	<i>[I-I]=SBLSQi hosilasi</i>
10.	<i>Bultur ekilib</i>	<i>relyativ birikma</i>	<i>[I-F]=SBLSQi hosilasi</i>

Tabiiyki, SBleri turlarini ajratish uchun yuqorida keltirilgan ilmiy asoslar va nazariy maʼlumotlar talabalarga oldindan berilgan boʻlishi, talabalar amaliy darsga tayyorlanish jarayonida bu maʼlumotlarni oʻquv va ilmiy manbalar asosida oʻqib oʻzlashtirgan boʻlishini unutmaslik lozim. Aks holda, koʻzlangan maqsadga erisholmaslik ham mumkin. Biroq diqqat faqat nazariy maʼlumotga qaratilishi nojoiz. Chunki bilimning amaliy jihati nazariya bilan uygʻun boʻlmogʻi lozim.

SBlarining matn asosidagi tahlili va jadvaldagi maʼlumotlar asosida oʻzbek tilida SBlarining turlari haqida xulosani talabalar ixtiyorida qoldirish behad ahamiyatli boʻlib, mantiqiy mushohada yuritish va tafakkurda umumlashtirish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Bunda talabalar mavzuni qanday tushunganliklari maʼlum boʻladi. Shuningdek, oʻzbek tilida SBlarining hosil boʻlishi, soʻzlarning sintaktik aloqasi nutqda roʻyobga chiqishi, SBlarining nutqiy uslubiy imkoniyatlarini mustaqil kuzatish, SBleri va turlarini ajratish natijasiga erishadilar.

XULOSA. Nutqda atash vazifasini bajaradigan SBlari til egalarining kommunikativ maqsadlarini ifodalashda bevosita ishtirok etadi. Chunki tilning axborot tashish vazifasi SBlariga emas, balki gapning turli ko'rishlariga yuklangan bo'lib, SBlari gap tarkibiy qismlarini shakllantiradi. Tushunchalarni aniq ifodalash ehtiyoji SBlarini nutq faoliyatiga olib kiradi. SBlarini tayyor matn asosidagina emas, balki tobe yoki hokim so'zlarni kengaytirish natijasida hosil qilinadigan erkin matnlar asosida ham o'rganish mumkin. Bunda so'z va SBlarining atash va tushuncha ifodalash, so'zlarning birikish va biriktirish hamda matn tarkibiy qismi sifatidagi xususiyatlari aniqlanadi. Demak, SB tasnifi, hosil bo'lishi, vazifasi va ma'nosi bilan bog'liq muhim xulosalar amaliy ish jarayonida shakllanadi hamda talabalarning nutqiy faoliyat layoqatlari va lisoniy tafakkurini o'stirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Nazarova S. So'z birikmalari tasnifiga doir// Buxoro davlat universiteti ilmiy axboroti. – Buxoro, 2015. – №1. –B.40-44.

2. Чўлпон. Кеча ва кундуз. Роман. –Т.: Адабиёт ва санъат нашр., 1991. –576 б.

ХАЙРЛАШУВ – ФАТИК МУЛОҚОТНИНГ БИР КЎРИНИШИ СИФАТИДА

Зарипова Азиза

БухДУ талабаси

АННОТАЦИЯ. Мақолада нутқий мулоқот якуний босқичлари лисоний вербал воситаларнинг ахборот бериш имконияти ва лисоний новербал воситаларнинг лингвистик моҳияти – грамматик тизимдаги ўрни масаласи хайрлашиш мисолида ёритилган. Хайрлашув – фатик мулоқотнинг тури сифатида моҳиятан урфий-одатий (этикетик) эканлиги, мулоқотни якунлаш, дискурсни охирлашга хизмат қилиши таъкидланади.

Нутқий мулоқотнинг якуний босқичи – хайрлашув ҳисобланади. Бу босқич нутқий мулоқотнинг сўнги босқичи бўлиб, нутқий мулоқотнинг хотимасидир. Хайрлашиш – маънавий тамойилларга асосланган хатти-ҳаракат шакли, нутқ одоби унсури. Ҳар қандай нутқий мулоқот тури хайрлашиш билан якунланади. Худди

	shakllantirish algoritmi	
Usmonova S.	Qo'qon shahri tarixiy mikrotoponimlarining lug'aviy qatlamlari	513
Yoqubova Sh.	So'z birikmalari tasnifini matn asosida o'rganish	517
Zaripova A.	Xayrlashuv – fatik muloqotning bir ko'rinishi sifatida	522
Zoxirov N.	Madaniy aloqalarni rivojlantirishda milliy va xorijiy tillarning o'rni	526
Sharipova F.	Язык - душа народа и зеркало, в котором отражаются наши мысли и устремления	529
Shirinova A.D.	An'anaviy mavzuning yangicha talqini	532

6-SHO'BA: BADIY SO'Z SAN'ATI VA LINGVOPOETIKA

Muallif (lar)	Mavzu	Bet
Adizova N.I.	Ona tili umummillat mulkidir	536
Adizova N.B.	Qiziqmachoqlarning bolalar ma'naviy kamolotida tutgan o'rni	540
Adizova O.	Biografik metodning taraqqiyotida fransuz adabiyotshunosi Charl Sent B'yovning o'rni	544
Azimova M. S.	Obidalarni kuylagan muarrix shoir	548
Baxshilloyeva M.I.	"G'aroyib us-sig'ar" devonidagi an'anaviy obrazlar, ularning g'oyaviy-badiiy vazifalari	551
Davlatova D.Sh.	Qadring baland bo'lsin, ona tilim!	555
Dosjanova G.D.	Qaraqalpaq tilinde seslik simvolizm ham seslerdin poetikaliq xizmetleri	559
Ergasheva L.	O'zbek tili - faxrimiz, g'ururimiz	561
Eshonqulov H.P.	Ma'shuqa epitelarining istioralashib qofiyaning hosil qilishi	564
Hamdamova N.E.	Nutqimizdagi lingvoma'naviy vositalar tadqiqi	568
Hayitov Sh.A.	Hofiz ijrosidagi bir so'z qimmatini	571
Hamroeva H. Murodova M.	Enaxon Siddiqova she'riyatida metafora	574